

[ID-nr]	Overlevelse 30 dager etter innleggelse for hjerneslag	
1. Definisjon	Sannsynligheten for overlevelse innen 30 dager etter innleggelse for hjerneslag, justert for pasientsammensetning og korrigert for overflyttinger mellom sykehus.	
2. Sektor	Spesialisthelsetjenesten	
3. Fagområde	Somatisk helsetjeneste	
4. Type	Resultat	
5. Primær dimensjon av kvalitet (Velg en)	Virkningsfulle	
6. Evt. sekundær dimensjon av kvalitet	Trygge og sikre	
7. Måleområde	Effekt av behandlingen/overlevelse og dødelighet	
Godkjenning		
8. Godkjent dato først gang	11.1.2013.	
9. Godkjent av	Helsedirektoratet.	
10. Revisjonshistorikk	28.02.2018, 11.02.2019	
Faglig begrunnelse/målsetning		
11. Begrunnelse for valg	Å forhindre dødsfall på grunn av sykdom eller skade er en av de mest grunnleggende målsetningene for helsetjenesten. Noen ganger er dette ikke mulig, men ved alltid å yte best mulig behandling og pleie, øker pasientenes sjanser for å overleve. Indikatorer som kan bidra til å sette søkelyset på dødsfall som kanskje kan unngås og uberettiget variasjon mellom behandlingssteder, er derfor hyppig brukt internasjonaltⁱⁱ. Dersom sykehus over tid har lavere overlevelsesheter enn forventet, bør sykehusenes styrer og administrative og kliniske ledere søke etter mulige problemområder og iverksette egnede tiltak. Tidligere studier i Norge har gitt holdepunkter for at overlevelsestallene varierer mellom sykehus i betydelig grad.ⁱⁱⁱ Dødelighet under selve sykehusoppholdet er mye brukt som kvalitetsindikator i land der det ikke er mulig å følge pasienter etter utskrivning. Etter hvert er det alminnelig akseptert at dette målet ikke er godt, dels fordi et mindretall av pasientene dør i løpet av oppholdet, og dels fordi det ble ansett som mulig for sykehus å manipulere resultater ved å skrive ut eller overflytte pasienter for tidlig. Derfor er overlevelse en fast tidsperiode etter innleggelse (uansett om pasienten er i sykehuset eller ikke) nå ansett som et bedre mål.	
12. Målsetning	Det er en målsetning at pasienter ikke dør mens de er innlagt på sykehus eller som følge av innleggelse på sykehus, og at alle pasienter uavhengig av behandlingstid og bosted mottar likeverdige helsetjenester.	
13. Målgruppe for denne indikatoren (Beskriv formål med denne indikatoren per aktuell målgruppe)	13.1 Politiske aktører	Styringsinformasjon
	13.2 Ledelse i sektor	Virksomhetsstyring
	13.3 Helsepersonell	Faglig kvalitetsforbedring
	13.4 Innbygger/ pasient/bruker/ pårørende/media	Informasjon/åpenhet
14. Begrepsavklaringer	Sannsynlighet for overlevelse regnes per pasientforløp, uavhengig av eventuelle overflyttinger mellom sykehus. Pasienten følges i 30 dager etter første innleggelse i forløpet, også etter utskrivning. Hjerneslag er definert som en akutt innleggelse med registrering av en av følgende ICD-10 koder som hoveddiagnose: I61, I63 eller I64. Overlevelsesheter er beregnet for hvert behandlingssted. I det følgende brukes betegnelsen sykehus, men dette samsvarer ikke alltid med den formelle organiseringen av helseforetakene, der et enkelt sykehus kan bestå av virksomheter på forskjellige steder. Resultat tilskrives behandlingsstedet med en vekt basert på tidsandel av det totale forløpet som er gjennomført på det aktuelle behandlingsstedet.	

	Pasientforløp: en sammenhengende kjede av avdelingsopphold eller kontakter med omsorgsnivå dag- eller døgnopphold.
Beregning	
15. Utvalg i fokus (teller)	Akutte pasientforløp der pasienten er rapportert som død, uansett årsak, innen 30 dager etter akutt innleggelse på sykehus med hoveddiagnose hjerneslag (I61, I63 eller I 64).
16. Sammenligningsgrunnlag (nevner)	Alle avsluttede pasientforløp med hoveddiagnose for hjerneslag (I61, I63 eller I 64).
17. Hovedmåltall	Risikojustert sannsynlighet for overlevelse 30 dager etter akutt innleggelse på sykehus for hjerneslag.
18. Andre måltall	Det beregnes statistiske signifikante avvik sammenlignet med et trimmet gjennomsnitt. Selv om tallene ikke er egnet til rangering, kan statistiske analyser av dataene si om et avvik fra et trimmet gjennomsnitt med stor grad av sikkerhet skyldes at sykehuset har et resultat som er statistisk signifikant avvikende fra gjennomsnittet. For noen helseforetak er det ikke mulig å skille mellom de enkelte sykehusene. I analysen er disse foretakene regnet som en enhet også når sykehusene sammenlignes.
19. Presiseringer rundt utvalg	For å sikre et tilstrekkelig antall pasienter per sykehus inkluderes data for tre år i beregningene for overlevelse etter hjerneslag. Sykehus/helseforetak med vekt mindre enn 100 i de siste tre år av rapporteringsperioden, eller mindre enn 20 i det siste året, er ikke med i den statistiske modellen for de diagnosespesifikke indikatorene. Følgende eksklusjonskriterier er benyttet: • Pasientforløp uten gyldig fødselsnummer eller D-nummer. • Pasientforløp med ufullstendig informasjon. • Pasientforløp som regnes som reinnleggelse etter et tidligere forløp.
20. Manglende rapportering	
21. Teknisk beregning av indikator	Det brukes en statistisk modell (GLM). Pasientforløp er brukt som analyseenhet og død innen 30 dager er responsvariabel. I den statistiske modellen blir hvert forløp fordelt på de enkelte sykehus som inngår i forløpet. For å ta hensyn til ulikheter i pasientsammensetning mellom sykehus er det justert for pasientens alder og kjønn, antall tidligere innleggelser i løpet av det siste året, et samlemål på belastningen av kroniske sykdommer Charlsons komobiditetsindeks for foregående innleggelser 5 år tilbake i tid (fram til og med 2016 ble de 3 forutgående årene lagt til grunn, fra 2017 er dette endret til 5 år), samt type slag (infarkt/blødning/uspesifisert). I analysene blir hvert enkelt sykehus sammenliknet med en referanseverdi, konstruert som et trimmet gjennomsnitt (på lineær prediktorskala) etter at sykehusene med de 25 prosent høyeste og 25 prosent laveste verdiene er ekskludert. ^{vi} Blant de signifikante avvikene er det maksimalt 5 prosent som er feil. False discovery rate beregnes etter metode fra Guo-Romano. I tillegg til testing av avvik fra referanseverdien, beregnes det også estimater for overlevelsessannsynlighet per sykehus/behandlingssted. Overlevelsessannsynligheten for hver enhet beregnes som gjennomsnittet av modellert overlevelsessannsynlighet for enheten, tatt over alle forløp i materialet, etter at enhetseffekten er justert inn mot referansen ved en empirisk Bayes-modell. Tall med stor usikkerhet (for små sykehus) blir sterkere justert enn tall med liten usikkerhet. Se artiklene av Hassani m.fl. ⁱ og Kristoffersen m.fl. ^{vi} for utfyllende beskrivelser.
22. Nivå for publisering eksternt	Behandlingssted, HF, RHF og landet.
23. Standard klassifikasjoner	ICD-10 kodeverk for tilstander og diagnoser. Bedrifts- og foretaksnummer for identifisering av behandlingssted.
Datainnsamling/kilder	
24. Datakilder	Data leveres fra Norsk pasientregister (NPR) med informasjon om pasientens status hentet fra Folkeregisteret påkoblet.
25. Bearbeiding/revisjon av data	Postoppholdene er aggregert opp til pasientforløp som kan foregå på flere sykehus, altså en kjede av postopphold for en pasient. Et nytt pasientforløp vil oppstå dersom tidsforskjellen mellom utskrivningsdatoen og neste innskrivningsdato for pasienten overskrider 8 timer. Definisjon av diagnosekategorier og den statistiske analysen er beskrevet i Kunnskapssenterets rapporter og Hassani et. al. ^{i,ii,iv}
26. Type datakilde og lovhjemmel	Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Norsk pasientregister (Norsk pasientregisterforskriften).

	Prosjektet «Overlevelsesbaserte kvalitetsindikatorer» og beregningen av indikatorene bygger på en dispensasjon fra taushetsplikten fra Datatilsynet og godkjent søknad fra REK.
27. Hyppighet for innsamling av data hos datakilde	Tertialvis
28. Aktualitet og hyppighet ved publisering som nasjonal kvalitetsindikator	Årlig
Tolkning av tallene	
29. Sammenlignbarhet over tid og sted	Overlevelsesindikatorerne egner seg ikke for rangering av sykehusene. Forskjellen i overlevelsestall mellom de fleste enheter er som regel såpass beskjedne at det er usikkert om forskjellene er reelle. Det er verd å merke seg at de minste enhetene rent tilfeldig lett kan havne høyt opp eller langt nede på listen. Man bør være varsom med å gjøre sammenlikninger over tid, fordi analysene er gjort med justeringer per år og er derfor uavhengig av hverandre.
30. Feilkilder og usikkerhet	Forskjeller mellom enhetene kan avhenge av flere faktorer, ikke bare kvaliteten på den medisinske behandlingen. Slike faktorer kan for eksempel være organisatoriske forhold, kodepraksis og datakvalitet. Den tallmessige verdien av overlevelsessannsynligheten for hvert enkelt sykehus er beheftet med usikkerhet, og må tolkes med forsiktighet. Rekkefølgen av foretak/sykehus er spesielt usikker. Enkelte sykehus har spesialfunksjoner som gjør det vanskelig å tolke overlevelsesresultatet. Det bør bemerkes at det kan ha forekommet endringer i sykehusenes funksjoner fra den analyserte perioden og frem til i dag. For enkelte sykehus vil resultatene derfor ikke være relevante for dagens situasjon. Dødeligheten ved de mest alvorligste tilstandene vil til en viss grad reflektere at disse pasientene i stor grad vil komme til å dø i et sykehus. Innleggelse med palliativ behandling som hovedtilstand er imidlertid ekskludert. I tillegg til statistisk usikkerhet er det andre faktorer som gjør at overlevelse ikke alltid kan tolkes som et direkte mål på kvalitet. Dette henger bl.a. sammen med at gyldigheten av de enkelte overlevelsesindikatorerne ikke er endelig evaluert i Norge. Foruten den rent statistiske usikkerheten, er de største usikkerhetsmomentene knyttet til manglende validering av diagnose- og kodepraksis, samt mulige forskjeller i pasientsammensetning som ikke fanges opp av justeringen.ⁱⁱⁱ
31. Særskilt informasjon for tolkning av denne indikatoren	Det finnes ingen gullstandard for hvilke indikatorer som best skiller mellom de gode og de dårlige sykehusene, og det er heller ingen enkeltindikator som gir uttrykk for den generelle kvaliteten i komplekse organisasjoner som sykehus. Derfor bør eventuelle slutninger om kvalitetsforskjeller ikke bare baseres utelukkende på overlevelsesstatistikk, men bekreftes gjennom andre typer utredninger eller undersøkelser. Som for de fleste indikatorer er det viktig å være klar over at det kan være problematisk å benytte dem til alle formål og målgrupper. Det viktigste kriteriet for at overlevelsesindikatorer oppfyller sitt formål er at dataene benyttes aktivt i sykehusenes forbedringsarbeid, med tett oppfølging fra deres respektive foretaksstyrer og RHF-er. Ideelle sykehus inngår i beregningen for helseregion. Det er et brudd i statistikken. - I beregningene fra 2016 og tidligere var datamaterialet fra Norsk pasientregister (NPR) definert ut fra oppholdstype, mens datamaterialet fra 2017 er definert ut fra variabelen omsorgsnivå. Definisjonen av type opphold etter omsorgsnivå inkluderer flere typer opphold, som dag eller døgn, enn tidligere oppholdstype. - I beregningene fra 2016 og tidligere ble referanseverdien basert et trimmet gjennomsnitt hvor de sykehusene med 10 prosent høyeste og laveste verdiene ble ekskludert, nå er den prosenten endret til 25 prosent.
32. Relaterte indikatorer	Overlevelse 30 dager etter innleggelse, uansett årsak. Overlevelse 30 dager etter innleggelse for hjerteinfarkt. Overlevelse 30 dager etter innleggelse for hoftebrudd.
Videreutvikling	
33. Videre utvikling av datakilder/indikator	Kodeverk og kodepraksis er i kontinuerlig utvikling, og indikatoren og definisjon må til enhver tid vurderes i lys av de siste endringene. I tillegg vil ny kunnskap og forskning innen metode og kvalitetsmåling kunne åpne for enda bedre modeller for estimering av overlevelsessannsynligheter, identifisering av avvikende enheter og tolkning av variasjon mellom enheter.
Publisering	
34. Publiseringsarena	Helsenorge.no
35. Andre publiseringsarena	Resultater publiseres på fhi.no i form av utfyllende rapporter for overlevelse for utvalgte diagnose/tilstandsgrupper og som rapporter per behandlende institusjon. https://www.fhi.no/kk/kvalitetsmalinger/

Referanser	
36. Referanser	ⁱ Hassani S, Lindman AS, Kristoffersen DT, Tomic O, Helgeland J (2015) 30-Day Survival Probabilities as a Quality Indicator for Norwegian Hospitals: Data Management and Analysis. PLOS ONE 10(9): e0136547. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0136547 ⁱⁱ Rygh LH, Braut GS, Bukholm G, Fredheim N, Frich JC, Halvorsen M, et al. Forslag til rammeverk for et nasjonalt kvalitetsindikatorsystem for helsetjenesten. Rapport fra Kunnskapssenteret nr.16-2010. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten; 2010. ⁱⁱⁱ Helgeland J, Damgaard K, Kristoffersen DT, Lindman AS, Dimoski T, Rygh LH . 30 dagers overlevelse etter innleggelse i norske sykehus – interimanalyse fra forskningsprosjektet. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten; 2011. ^{iv} Clench-Aas J, Helgeland J, Dimoski T, et al. Methodological development and evaluation of 30-day mortality as quality indicator for Norwegian hospitals. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten; 2005. (Rapport nr. 4-2005.) ^v Helgeland, Jon; Kristoffersen, Doris Tove; Skyrud, Katrine Damgaard; Lindman, Anja Schou. Variation between Hospitals with Regard to Diagnostic Practice, Coding Accuracy, and Case-Mix. A Retrospective Validation Study of Administrative Data versus Medical Records for Estimating 30-Day Mortality after Hip Fracture. PLoS ONE 2016 ;Volum 11.(5) s. ^{vi} Kristoffersen DT, Helgeland J, Clench-Aas J, Laake P, Veierød MB. Observed to expected or logistic regression to identify hospitals with high or low 30-day mortality? PLoS One. 2018 Apr 13;13(4):e0195248